

*Ми їстимось за те, чому
немає чини в усьому світі —
за Батьківщиною.*
О. Довженко

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

**Громадська наукова організація
«Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління»**

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

*(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 7(9) 2022

Київ – 2022

**Public scientific Organization
«Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration»**

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«*Scientific innovations and advanced technologies*»

*(Series «Public Administration», Series «Law», Series «Economics»,
Series «Psychology», Series «Pedagogy»)*

Issue № 7(9) 2022

Kyiv – 2022

ISSN 2786-5274 Print
УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-7\(9\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-7(9))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Державне управління»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2022. № 7(9) 2022. С. 288.**

Рекомендовано до друку Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 07.07.2022, № 3/7-22)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія KB № 24962-14902P від 13.09.2021 р.*

Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290 журналу присвоєно категорію "Б" із права.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89 журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління.

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення результатів наукових досліджень.

Головний редактор

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, проректор з наукової роботи Національного авіаційного університету, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- *Балахтар Катерина Сергіївна* - доктор філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов Національного університету ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
- *Бахов Іван Степанович* — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- *Бельська Тетяна Валентинівна* - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (Київ, Україна)
- *Гбур Зоряна Володимирівна* - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- *Дацій Олександр Іванович* — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- *Дегтяр Олег Андрійович* — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)

УДК 378.018.43:7.01

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-7\(9\)-38-45](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-7(9)-38-45)

Глазунова Ірина Кимівна кандидат педагогічних наук, доцент, НПУ імені М.П. Драгоманова, факультет мистецтв імені А. Авдієвського, вул. Пирогова 9, м. Київ, 02000, тел.:(044) 486-20-50, <https://orcid.org/0000-0002-3852-7057>

ДИСТАНТАЦІЙНИЙ ТА ЗМІШАНИЙ ФОРМАТ НАВЧАННЯ В МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ – ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ

Анотація. На сучасному етапі розвитку вищої школи в Україні формуються нові підходи і розробляються принципово нові критерії якості навчання. Все більший розвиток одержують новітні освітні технології, засновані на ефективному використанні в навчальному процесі вузів сучасних засобів і методів передачі знань. Велика роль надається методам активного пізнання та самоосвіти навчання (Лист МОН України від 07.03.2022 №1/3378-22 «Про практику застосування трудового законодавства у галузі освіти і науки під час дії правового режиму воєнного стану»).

Сьогодні в Україні поряд із традиційними педагогічними технологіями в мистецькій освіті широко використовуються і комп'ютерні технології (дистанційне навчання), що сприяє розвитку інтелектуальних умінь, творчій самореалізації у навчанні студентів. Система дистанційного навчання отримала широке поширення в США і Європі. Ефективність дистанційного навчання заснована на тому, що ті, кого навчають, самі почувають необхідність подальшого навчання, а не піддаються тиску з боку. Вони мають можливість роботи з навчальними матеріалами в такому режимі й обсязі, який підходить безпосередньо їм. Послідовне виконання контрольних-діагностичних завдань і випускної роботи, а також підтримка у всіх питаннях з боку викладача-координатора забезпечує планомірне засвоєння знань.

У змішаному, гібридному навчанні значна частина традиційного навчального часу буде замінена он-лайн навчальною діяльністю. Он-лайн діяльність може включати в себе серед іншого: надання посилання на ресурси і завантаження текстів і матеріалів, управління он-лайн вікторинами і полегшення подання завдання на самостійну роботу. Змішана форма навчання органічно поєднує в собі як денні, так і дистанційні форми навчання.

Дистанційне навчання мистецьких дисциплін має свою специфіку. Наприклад, навчання в інструментальному, вокальному та класі диригування – це завжди індивідуальні заняття. Тому, тільки використання комп'ютерних технологій в методиці навчання майбутніх учителів музичного мистецтва – не бажана річ, але необхідність оволодіння студентами навчальними методами, що передбачають широке використання можливостей засобів мультимедіа,

комп'ютерних технологій, долучення студентів до інтерактивної діяльності – все це є викликом сьогодення.

Ключові слова: дистанційне навчання, змішане навчання, мистецька освіта.

Hlazunova Irina Kimivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, NPU named after M.P. Drahomanov, Faculty of Arts named after A. Avdievsky, Pirogova St., 9, Kyiv, 02000, tel.: (044) 486-20-50, <https://orcid.org/0000-0002-3852-7057>

DISTANCE AND MIXED FORMAT OF LEARNING IN ART EDUCATION - THE CHALLENGE OF TODAY

Abstract. At the present development stage of higher education in Ukraine, new approaches are being formed and fundamentally new criteria for the quality of education are being developed. The latest educational technologies based on the effective use of modern means and methods of knowledge transfer in the educational process of universities are gaining more and more development. An important role is given to the methods of active cognition and self-education (Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 07.03.2022 №1 / 3378-22 «On the practice of labor law in the field of education and science during martial law»).

Today in Ukraine next to traditional pedagogical technologies computer technologies (controlled from distance studies) are widely used in artistic education, that assists to development of intellectual abilities, creative self-realization in the studies of students. The distance learning system has become widespread in the United States and Europe. The effectiveness of distance learning is based on the fact that those who are taught themselves tend to feel the need for further learning, and not succumb to outside pressure. They have the opportunity to work with educational materials in a mode and volume that suits them directly. Consistent implementation of control and diagnostic tasks and graduation work, as well as support in all matters by the teacher-coordinator ensure the systematic acquisition of knowledge.

In blended, hybrid learning, much of the traditional learning time will be replaced by on-line learning activities. Online activities may include, but are not limited to, providing links to resources and downloading texts and materials, managing online quizzes, and making it easier to submit assignments. Blended learning organically combines both full-time and distance learning.

Distance learning of art disciplines has its own specifics. For example, training in instrumental, vocal and conducting classes are always a part of individual lessons. Therefore, the use of computer technology in the teaching methods of future music teachers is not a desirable thing, but the need for students to master teaching methods that involve extensive use of multimedia, computer technology, involving students in interactive activities - all this is a challenge for the present times.

Keywords: distance learning, blended learning, art education.

Постановка проблеми. Сучасна педагогіка характеризується переосмисленням й зміною багатьох поглядів і підходів. Поряд із традиційними педагогічними технологіями в мистецькій освіті широко використовуються і комп'ютерні технології, що сприяє розвитку як інтелектуальних умінь, так і творчої самостійної роботи студентів. Сьогодення потребує від педагога-практика високого професіоналізму, володіння сучасними технологіями навчання і виховання, бажання та вміння постійно вчитися й самовдосконалюватися.

Для сучасної освіти характерним є пошук нових педагогічних можливостей, що пов'язано з ідеєю цілісності педагогічного процесу як системи, що спирається на теорії загальнолюдських цінностей, гуманізації, особистісно-орієнтованого підходу, пріоритету суб'єкт-суб'єктних відносин та використанні комп'ютерних технологій у навчальному процесі.

Дистанційне навчання – це сукупність інформаційних технологій та методик викладання, які передбачають здобуття освіти без фізичної присутності здобувачів у навчальному закладі. Відмінністю дистанційного навчання від заочного навчання є використання синхронного режиму — при якому здобувачі освіти працюють разом із педагогічним персоналом закладу наживо, використовуючи засоби та технічні рішення зв'язку в реальному часі, дотримуючись встановленого закладом освіти розкладу занять. Законодавчо, дистанційна освіта регламентується окремими положеннями МОН про дистанційне навчання для вищих та середніх закладів освіти, проте, широко використовується приватними структурами у виду взаємної зручності [1].

Основними рисами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі навчання із виокремлення часу для самостійного освоєння матеріалу, консультаційний супровід у процесі навчання.

Дистанційна освіта має як багато переваг, так і багато недоліків: дозволяє більш зручне використання інтерактивних технологій, вирішує питання фактору відстані та транспорту, виключає фактори затримки у переміщенні до навчальних занять, дозволяє більш легко залучати у навчальний процес фізично віддалених експертів, фахівців або заміни викладачів, дозволяє краще використовувати принцип наочності. Недоліками дистанційної освіти є потреба у надійному технічному оснащенні, переформатування окремих підходів та тем, покращення методичного забезпечення, перенавчання викладацького складу та оволодіння новими знаннями та навичками педагогічної майстерності які будуть працювати у дистанційному режимі за умов недостатньої чи відсутньої візуальної, емоційної та психологічної комунікації із учасниками навчального процесу [1].

Специфікою навчання мистецьких дисциплін є їх індивідуальна форма занять (навчання в інструментальному, вокальному та класі диригування).

Тому небажано використовувати тільки комп'ютерні технології в методиці навчання майбутніх учителів музичного мистецтва, але необхідність оволодіння студентами навчальними методами, що передбачають широке використання можливостей засобів мультимедіа, комп'ютерних технологій, долучення студентів до інтерактивної діяльності – все це є викликом сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу роботи складають праці таких науковців як: Л. Масол, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Рудницька, А. Козир, О. Щолокова та ін., які розглядали питання щодо творчої самореалізації майбутніх фахівців мистецтва, розробили та удосконалили способи їх активізації у навчальному процесі.

Проблема дистанційного навчання певною мірою висвітлена в працях І. Гиркіна, Р. Гуревич, І. Захарової, О. Коберника та ін. Але питання застосування дистанційного навчання в процесі підготовки вчителів музичного мистецтва до творчої самореалізації у професійній діяльності представлено у наукових матеріалах не достатньо.

Мета статті – проаналізувати можливості дистанційного та змішаного навчання в фаховій підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап розвитку вищої школи в Україні, введення нових освітніх стандартів, карантинні міри та запровадження воєнного стану в нашій державі стимулюють формування нових підходів і розробку принципово нових критеріїв якості навчання. Все більший розвиток одержують нові освітні технології, засновані на ефективному використанні в навчальному процесі вузів сучасних засобів і методів передачі знань. Сучасні інформаційні технології відкривають нові перспективи для підвищення якості навчального процесу. Змінюється сама суть освіти. Велика роль надається методам активного пізнання та самоосвіти навчання (Лист МОН України від 07.03.2022 №1/3378-22 «Про практику застосування трудового законодавства у галузі освіти і науки під час дії правового режиму воєнного стану»).

Під дистанційним навчанням мається на увазі індивідуалізований процес передавання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. У процесі дистанційного навчання використовуються дистанційні курси – інформаційні продукти, які є достатніми для навчання за окремими навчальними дисциплінами. Реалізація навчання за дистанційними курсами здійснюється за допомогою навігаторів навчальних ресурсів, через які надається доступ до електронних ресурсів здобувачам вищої освіти [1].

Відповідно зі словником: змішане навчання (англ. blended learning) — «це різновид гібридної методики, коли відбувається поєднання он-лайн навчання, традиційного та самостійного навчання» [4]. Мається на увазі не просто

використання сучасних інтерактивних технологій на додаток до традиційних, а якісно новий підхід до навчання, що трансформує, а іноді і «перевертає» клас (англ. flipped classroom).

Змішане навчання об'єднує інструменти очного та дистанційного навчання у тих пропорціях, які найкраще підходять до конкретної ситуації. Традиційне навчання «лікує» недоліки дистанційних занять, і навпаки, он-лайн освіта повністю виключає проблеми очного навчання.

Одна з головних проблем запровадження інноваційного навчання – вибір оптимального співвідношення найкращих традицій існуючої освітньої системи, сучасних педагогічних інновацій та інструментарію інформаційно-комунікативних технологій. Як свідчить практика і ряд досліджень, тенденція навчання чітко розвивається в напрямку змішаного навчання, як процесу, що створює комфортне освітнє інформаційне середовище, системи комунікацій, що надають всю необхідну навчальну інформацію.

У змішаному, гібридному навчанні значна частина традиційного навчального часу буде замінена он-лайн навчальною діяльністю. Он-лайн діяльність може включати в себе серед іншого: надання посилання на ресурси і завантаження текстів і матеріалів, управління он-лайн вікторинами і полегшення подання завдання на самостійну роботу. Таким чином, під змішаним навчаннями розуміється поєднання формальних засобів навчання – роботи в аудиторіях, вивчення теоретичного матеріалу і інноваційних (електронних) форм навчання, наприклад, обговорення за допомогою електронної пошти та Інтернет-конференції, а також безперервним удосконалюванням методів навчання, професійних знань самих викладачів. Змішана форма навчання органічно поєднує в собі як денні, так і дистанційні форми навчання.

Широке впровадження мультимедійних засобів під час вивчення музично-теоретичних, музично-історичних курсів не є випадковим чинником. Ці дисципліни включають різні аспекти музичної культури, є багатопрофільними курсами інтегрованого плану (включають різні аспекти музичного виконавства, власне музичну літературу (біографії композиторів, інформацію про окремі твори), музичну палеографію тощо, завжди потребує використання міждисциплінарних зв'язків із предметами загальноосвітнього циклу (історією, літературою, культурологією), музично-теоретичними дисциплінами (аналізом музичних творів, теорією музики, гармонією та ін.), різними видами мистецтва (живописом, театром, кіно, хореографією тощо).

Музично-історичні дисципліни розглядають також питання побутування музики в контексті культури, проблеми музичної естетики, розвитку художніх напрямів і творчих шкіл, різні аспекти впливу композиторської творчості на духовне життя суспільства. Комп'ютерні технології, в цьому випадку, допоможуть майбутнім фахівцям опанувати навчальний матеріал, налагодити оперативний зворотний зв'язок, який служить для самостійної корекції студентами результатів і характеру розумової діяльності.

Традиційна модель навчання включає в себе такі основні елементи: лекційні заняття; семінарські й практичні заняття; практичні завдання (курсіві й контрольні роботи, доповіді, реферати й т.д.); контроль і оцінка отриманих знань і навичок. Всі ці елементи становлять основу традиційного процесу навчання. Навчання в інструментальному, вокальному, класі диригування – це завжди індивідуальні заняття. Це навчання «face-to-face».

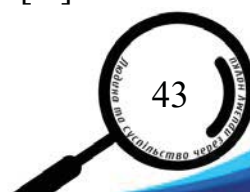
За очевидними перевагами традиційного навчання, зокрема особисте спілкування викладача і студента, можливість скоригувати програму навчання, викладачі часто критикують аудиторну систему з ряду причин, а саме: неможливість точно відстежити реальну результативність навчання; слабку систему контролю в режимі реального часу; несистематичне відвідування студентами занять; пасивний характер одержування знань і навичок; наявність студентів з різним рівнем підготовки в одній групі.

Сьогодні традиційна освіта може бути доповнена використанням технологій і таке змішане навчання на основі технологій може бути навіть більш кориснішим ніж навчання по лінії викладач – студент.

Змішане навчання допускає збереження загальних принципів побудови традиційного навчального процесу. Ідея застосування елементів асинхронного й синхронного дистанційного навчання при змішаному навчанні полягає в тому, що певну частину навчальних дисциплін (або дисципліни) студенти (слухачі) освоюють у традиційних формах навчання (стаціонарній або заочній тощо), а іншу частину дисциплін (або дисципліни) – за технологіями мережевого навчання. Співвідношення частин визначається готовністю освітньої установи в цілому до подібної побудови навчального процесу, а також бажанням і технічними можливостями студентів (слухачів). Такий підхід зветься «гнучке навчання» (flexible learning).

Аудиторне навчання нараховує більше однієї тисячі років, вік же он-лайн занять вимірюється десятком років. Але на даний момент актуальним є запровадження змішаних моделей навчання – поєднання всього найкращого, що є в сфері освітнього процесу. І якщо всі елементи занять в аудиторії давно знайомі й не вимагають особливого пояснення, елементи он-лайн курсу зовсім нові й поки не мають широкого поширення.

Електронна модель навчання має одну головну відмінність від традиційної – вона більше гнучка. У студента немає необхідності їздити в університет щодня або навіть через день, займатися можна в будь-якому зручному місці й у будь-який час (завжди існує можливість повернутися до архіву повідомлень у форумі й чату або архіву занять у віртуальному класі), матеріал більше структурований і, як правило, його простіше сприймати. Однак, із приводу цієї гнучкості теж не варто зваблюватися – строки виконання завдань є. В он-лайн навчанні важливі самодисципліна й самоконтроль. Саме тому он-лайн навчання більше підходить для дорослих студентів, і далеко не всі випускники шкіл можуть навчатися за такою схемою [3].

При змішаному навчанні докорінно змінюється й роль викладача. Викладач у новітніх освітніх середовищах, особливо в режимі змішаного навчання (blended-learning), при комплексному використанні засобів інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ) може виступати в різних ролях. Він може працювати як при безпосередньому контакті зі студентом, так і навчати опосередковано, через телекомунікаційні засоби. Вимоги до віртуального викладача (тьютера) комбінуються з традиційними вимогами. Головна функція віртуального викладача полягає в керуванні процесом навчання, виховання, розвитку, іншими словами, бути педагогічним менеджером. В змішаному навчанні викладач повинен створювати умови для самостійного навчання, виступати в ролі партнера, консультанта, вихователя – тобто координатора навчання.

Висновки. Змішана модель навчання включає в себе елементи які прийшли з он-лайн навчання: лекційні заняття, семінарські, навчальні матеріали курсу, он-лайн спілкування, індивідуальні й групові он-лайн проекти. Такі проекти розвивають навички роботи в Інтернеті, аналізу інформації з різних джерел. За допомогою таких завдань студент може одержати навички, необхідні для своєї майбутньої роботи. Система змішаного навчання добре діє у випадках, коли електронне навчання використовують перед аудиторним заняттями. Інтернет - зв'язок забезпечує наявність одночасного доступу до набагато ширшої аудиторії, що неможливо зробити в умовах традиційного навчання.

Поєднання традиційної і он-лайн форм навчання дає можливість студентам, які не змогли, чи не встигли опрацювати навчальний матеріал, надолужити пропущене або вдосконалити свій рівень знань самостійно, за необхідності звертаючись за консультацією до викладача або однокурсників у дистанційній формі. Таким чином, студент має змогу вчитися, перебуваючи в будь-якому місці і в будь-який зручний для нього час. Зручний темп навчання, висока швидкість оновлення навчальної програми, можливість користуватися різноманітними мультимедійними засобами та великою кількістю джерел інформації у поєднанні з традиційною системою контролю знань за менших затрат коштів вигідно відрізняють програми змішаного навчання від програм електронного чи дистанційного навчання.

Звичайно, впровадження змішаної форми навчання потребує значних зусиль. Це й необхідність внесення змін у нормативну базу, і інвестиції в розробку необхідного навчального контенту й перепідготовка кадрів. Фактично, розвиток змішаної форми навчання може стати одним із ключових напрямків модернізації освіти у вищій школі мистецького напрямку.

Література:

1. Кухаренко В., Рибалко О., Сиротенко Н. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс: Навч. посібн., 3-є вид. / За ред. В. Кухаренка – Х.: НТУ «ХП», Торсінг, 2002. – 320 с.

2. Лист МОН України від 07.03.2022 №1/3378-22 «Про практику застосування трудового законодавства у галузі освіти і науки під час дії правового режиму воєнного стану» – К.: Освіта, Листи МОН, 2022. – 36с.

3. Морзе Н.В. Дистанційна технологія як основа сучасних інформаційних технологій у навчанні / Нові технології навчання: збірник наукових праць. – Вінниця: Академія педагогічних наук України; Вінницький соціально-економічний інститут університету «Україна». – 2011. – Вип. 30. – С.32-42

4. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 2007. – 576с.

References:

1. Kukhareno V., Rybalko O., Syrotenko N. (2002). *Dystantsiine navchannia: Umovy zastosuvannia [Distance learning: Terms of use]*. Kharkiv: NTU «KhPI» [in Ukrainian].

2. Lyst MON Ukrainy vid 07.03.2022 №1/3378-22. (2022) *Pro praktyku zastosuvannia trudovoho zakonodavstva u haluzi osvity i nauky pid chas dii pravovoho rezhymu voiennoho stanu [On the practice of applying labor legislation in the field of education and science during the legal regime of martial law]*. Kyiv: Osvita [in Ukrainian].

3. Morze N.V. (2011) *Dystantsiina tekhnolohiia yak osnova suchasnykh informatsiinykh tekhnolohii u navchanni [Remote technology as the basis of modern information technologies in education]*. Vinnytsia: Osvita [in Ukrainian].

4. Honcharenko S.U. (2007) *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].